

SIILINJÄRVI

Harjamäen mielisairaalalta Ahmolle

Jussi Kumpulainen

Lähes 200 metriä merenpinnasta.

Niin korkeiden, lumivuorilta näyttävien kipsikasojen katveessa pötköttää Siilinjärven kunta. Valtava fosfaattikaivos ja sen viereiset tehtaat ovat tuoneet mukanaan ympäristöhuolia, mutta toisaalta nostaneet Siilinjärven pienestä maaseutukunnasta yli 20 000 asukkaan kunnaksi, joka kosiskeluyrityksistä huolimatta on säilyttänyt itsenäisyytensä Kuopion liitoskuntien keskellä.

Siilinjärven väkiluku lähti hurjaan nousuun 1960-luvun loppupuolella, kun Kemiraa edeltänyt Rikkihappo Oy perusti kuntaan mielipiteitä jakaneen teollisuuslaitoksen.

Tehtaiden vaikutusta Siilinjärveen puitiin alkuaikoina niin voimalla, että itse Hannu Karpo kuvausryhmineen saapui 1960-luvun lopussa asiaa selvittämään. Jaksosta tuli Karpon tyyliin melko provosoiva, josta suivaantuneena kunnanjohtaja Jaakko Pansar lähetti Yleisradioon oikaisupyynnön.

Uusi ohjelma kuvattiinkin vähän myöhemmin.

Siilinjärven kunta on perustettu vuonna 1925, mutta sen urheiluhistoria ulottuu vähintään vuoteen 1907, jolloin perustettiin yleisseura nimeltä Siilinjärven Ponnistus.

Edelleen virkeässä kunnossa oleva SiiPo tunnetaan muun muassa yleisurheilusta ja mäkihypyistä. Jalkapalloakin SiiPo kokeili, mutta vain muutaman ottelun verran. Historiankirjoihin on jäänyt ainakin yksi kotiottelu Kuopion Reipasta vastaan. Siilinjärveläisittäin voitokas ottelu pelattiin vanhalla peltomaille raivatulla Martikkalan kentällä. Kotijouk-

kue käytti kotikenttätietä surutta hyväkseen, sillä he tiesivät tarkalleen, mihin suuntaan pallo kimpoili louhikkoisen kentän vesakoista ja kivikoista.

Siilinjärven Ponnistuksen todellinen kyvykkyys jalkapallossa paljastui vähän myöhemmin vierasottelussa Juankosken Urheiluseuraa vastaan. Kotikenttätiedun menettäneet siilinjärveläiset pelasivat kotiin musertava 19-0 -tappio niskassaan. Jalkapallo oikealla kentällä olikin jotain aivan muuta.

Tuohon tappioon, tai sitten kunnollisten olosuhteiden puutteeseen päättyi Siilinjärven Ponnistuksen jalkapalloilu.

Alkupotkut sairaalan naapurissa

Siilinjärvellä toimi vuosina 1926-1997 Suomen suurimpiin kuulunut mielisairaala, Harjamäen piirimielisairaala. Siilinjärveläinen jalkapalloväki on paljon velkaa Harjamäen sairaalalle, sillä nykyisen Siilinjärven Palloseuran perintö juontaa juurensa sairaalan aktiivisesta palloilutoiminnasta ja 1960-luvulla perustetusta Harjamäen Kerhon Palloilijoista.

HKP:n miehet taistelivat 1970-luvulla Harjamäessä cup-menestyksestä ja pelasivat kolmos- ja nelosdivareita. Naiset puolestaan tahkosivat mimiliigaa.

Ottelutapahtumien tunnelma mielisairaalan naapurissa oli vähintäänkin mielenkiintoinen, kun alueella vapaasti liikkuneet hyväkuntoisimmat potilaat saapuivat sankoin joukoin seuraamaan pelejä.

– Aika erikoisiakin kannustushuutoja saattoi välillä kuulua, kun junnuna siellä pelattiin, muistelee Raimo Hyart, joka vaikutti myöhemmin pitkään Siilinjärven Palloseurassa vetäen etenkin junioritoimintaa.

HKP:n naisten joukkueessa teini-ikäisenä 1970-luvulla pelannut Aira Roivainen muistaa myös hyvin Harjamäen otteluiden tunnelman.

– Siihen aikaan mielisairaalan potilaita lääkittiin eri tavalla, niin, että heidät kyllä tunnisti, kun he tulivat kentän laidalle. Heillä oli myös vähän van-

hahtavat, 60-lukulaiset verkkarit. Ei sieltä mitään ikäviä koskaan huudeltu, Roivainen muistelee.

Jalkapalloharrastus Harjamäessä oli 70-luvulla vähintäänkin reipasta. Ottelun jälkeen kaikille tärkeintä ei suinkaan ollut suihku saati palauttava lenkki, vaan tietenkin pelin puiminen huurteisen äärellä. Muun muassa Pöljän Viitostuvan pöytien ääressä käytiin läpi monet maalit ja liukutaklaukset.

– He tulivat sinne hikisinä ja likaisina, nappula-

Täältä Harjamäen mielisairaalan keskeltä kaikki alkoi. Jalkapallokenttä näkyy piipun takana. Kuva vuodelta 1966. Kuva: Siilinjärven kunta

kengät edelleen jalassa ja polvet ruvella. Nais-tenkin pukukopissa jutut olivat nuoren tytön korviin, noh, mielenkiintoisia, Roivainen sanoo.

70-luvulla Harjamäen kenttä oli jotain hiekka- ja nurmikentän väliltä. Sittemmin hieman laajennettu kenttä on edelleen kovassa käytössä. Vieressä uljaana seisova Harjamäen sairaalan entinen päärakennus ei ole luopunut ylpeydestään. Se toimii nykyisin Suomen suurimpana päiväkotina.

1970-luvulla HKP:n lentopalloilijat nousivat jo mestaruustasolle, jolloin seurassa katsottiin, että touhu alkaa mennä liian vakavaksi. Toiminta päätettiin erityttää, jolloin syntyi lentopalloseura SiLePa ja jalkapalloseura SiPS.

Harjamäen Kerhon Palloilijoiden nimekkäimpiä kasvatteja oli Kauko Hakkarainen, joka pelasi uralaan muun muassa Mestaruussarjaa KuPSin paidassa ja myös kymmenen A-maaottelua. Hakkaraisen poika Kari edusti myöhemmin SiPSiä.

Jättsatsaus Ahmon urheilualue

Kunnollista jalkapallokenttää saatiin odottaa Siilinjärvellä pitkälle 80-luvulle asti. Kunnan jättsatsaus, Ahmon urheilualue, käsitti myös täyspitkän nurmikentän.

– Ajatus lähti alun perin yleisurheilijoiden toiveesta. Sitten mietittiin, että eipä sitä juoksuratojen keskustaa kannata hiekalle jättää, silloinen liikuntatoimenjohtaja Kimmo Forsblom sanoo.

Massiiviseen hankkeeseen haettiin myös Veikkausvoittovaroja, mutta nopean aikataulun takia niitä ei saatu.

– Kunta sen maksoi, mutta taustalla oli seurayhteisön voima, kuten kaikkien isojen hankkeiden takana. Kun kaikki seurat ja lajit ovat hankkeessa mukana, ei tule niitä takakampittajia sanomaan, että miksi meille ei tehdä, Forsblom sanoo.

Ahmon kenttä otettiin käyttöön vuonna 1983, mutta urheilualuetta rakennettiin pitkään ja hartaasti

Helge Kolehmäinen vääntämässä Sorsakosken Urheilijoita vastaan Ahmon kentällä

Siilinjärven Palloseuran huippumaalivahti Panu Myöhäsellä riitti kysyntää.

pitkin vuosikymmentä. Kentän avajaiskisat kesällä 1984 houkuttelivat Siilinjärvelle muun muassa Someron Esan huippuseiväshyppääjiä.

Kilpakävelyyn osallistui muuan Sari Essayah, tuleva MM- ja EM-kultamitalisti.

Ahmon urheilualueelta löytyy nykyisin yleisurheilualueen ja nurmikentän lisäksi tekonurmikenttä, tekonurmipohjainen kuplahalli, tenniskenttiä, jääkiekkokaukalo, frisbeegolfrata ja aluetta kiertävä pururata.

Tekonurmikenttä oli pitkään hiekkapohjainen ja se toimi harjoituskenttänä ja kakkoskenttänä silloin, kun nurmelle ei vielä päässyt.

– Hiekka oli todella hienoa. Keväällä kun sattui tuulemaan pohjoisesta, nousi aina sellainen hiekkamyrsky, että peli kuoli hetkeksi. Pelaajat pitelivät vain silmiään, Raimo Hyart kertoo.

Pahimpina vuosina terveystarkastaja harkitsi koko kentän käyttökieltoon panemista. Hiekka korvattiin tekonurmella vuonna 2009.

Ahmon yleisurheilukenttä nurmineen on puolestaan remontoitu täysin parin viime vuoden aikana.

Nyt treenataan, sanoi Kari Kesti

Pesäpallossa Siilinjärven Pesiksen sekä naiset että miehet pelaavat Superpesistä, mutta jalkapallossa siilinjärveläisten korkein sarjataso on ollut Kolmonen.

1980-luvun lopussa Siilinjärvelle muuttanut Kari Kesti ryhtyi valmentamaan SiPSiä vuonna 1988.